

1198337

„DINOSOVČKI“ V SAVUDRIJI

IZ VSEBINE:

Vpliv interventnega zakona o cenah za DO

Nov interventni zakon o OD

Kongres B.I.R.

O koristnosti inovacij še premalo vemo

Obisk pri naših kooperantih

Ti, ti komisija!

VPLIV INTERVENTNEGA ZAKONA O CENAH ZA DO

KOT JE VSEM ZNANO, JE NAŠA ZVEZNA SKUPŠČINA SFRJ KONEC MAJA TEGA LETA SPREJELA TAKO IMENOVANI „PAKET“ UKREPOV ZA IZBOLJŠANJE GOSPODARSKE SITUACIJE V NAŠI DRŽAVI.

V TEM PAKETU UKREPOV JE TUDI ZELO VAŽEN UKREP O LIBERALIZACIJI CEN NA NAŠEM TRŽIŠČU, KAR POMENI, DA NAJ SE CENE OBLIKUJEJO NA OSNOVI PONUDBE IN POVPRASEVANJA NA JUGOSLOVANSKEM TRGU. ZVEZNI IZVRŠNI SVET JE CENE POSAMEZNIH IZDELKOV ZVRSTIL V VEČ GRUP, TAKO DA SE ZA NEKATERE IZDELKE CENE FORMIRAJO POPOLNOMA SVOBODNO, DA JE O CENAH ZA NEKATERE IZDELKE POTREBNO PREDHODNO OBVEŠČATI PRISTOJNE ORGANE, DA JE OBLIKOVANJE NEKATERIH CEN V PRISTOJNOSTI ZVEZNEGA ZAVODA ZA CENE.

Ko smo ob prebiranju teh ukrepov iskali našo panogo, smo ugovorili, da so našo panogo „zbiranje in primarne predelave industrijskih odpadkov: železni in jekleni odpadki ter odpadki barvastih kovin“ uvrstili v odlok o dajanju soglasja k cenam določenih proizvodov, kar drugače pomeni, da moramo predloge novih cen naših proizvodov predhodno prijaviti Zveznemu zavodu za cene, ki nam jih v roku 30 dni odobri ali pa tudi ne. To se pravi, da se je naša panoga našla v tistem delu ukrepov, kjer se še vedno administrativno določajo cene proizvodov.

„In kaj pomeni to za našo delovno organizacijo?“

Trdimo lahko, da to ne pomeni lažjih pogojev gospodarjenja v naslednjem obdobju, temveč nasprotno, da so se naši pogoji gospodarjenja samo še otežili, kajti cene izdelkov, ki se prosto oblikujejo, se bodo dvigovale, na naše cene pa bomo morali čakati

na soglasje Zveznega zavoda za cene. Pričakujemo lahko, da se bodo naši materialni stroški pri proizvodnji povečevali in da nam bo zato začela padati naša tako imenovana bruto razlika v ceni. Konkretno po posameznih proizvodih pa je v naši delovni organizaciji takole:

– Referat odpadkov črne metalurgije

Cene za to vrsto odpadkov so v pristojnosti dajanja soglasja Zveznega zavoda za cene. Področje za trženje je že prijavil nove cene Zveznemu zavodu za cene, in sicer v povprečju za 107,6 % višje, kot so sedaj veljavne. Če bo ta predlog novih cen Zvezni zavod za cene sprejel, jih bomo lahko začeli uporabljati od 7. julija 1988 dalje.

V zadnjem času so se pri tej vrsti odpadkov že začele pojavljati tako imenovane „sive“ cene. Ta predlog novih cen naj bi jih vsaj začasno umaknil s tržišča.

– Referat barvnih kovin

Tudi te cene so v pristojnosti soglasja Zveznega zavoda za cene, kateremu smo predlagali naslednje povišanje cen, ki naj bi tudi veljale od 7. julija 1988 dalje:

– za odpadke bakra in njegovih zlitin – 116 %,

– za odpadke aluminija in njegovih zlitin – 140 %,

– za odpadke cinka – 73 %,

– za odpadke svinca – 100 %.

Tudi na tem področju se pojavljajo „sive“ cene teh odpadkov, največja težava pa je v tem, da so te „sive“ cene že sedaj večje kot bodo uradne cene, katere smo prijavili Zveznemu zavodu za cene. To pa pomeni nadaljevanje problemov pri nabavi in prodaji teh vrst odpadkov zaradi te tako imenovane disparitete cen.

– Referat za papir, steklo in termoplaste

To je edino področje odpadkov v TOZD POS, kjer je oblikovanje cen svobodno in bo vsaj zaradi cenovne politike poslovanje lažje kot pa na drugih vrstah odpadkov.

– Tekstilni odpadki

Na področju tekstilnih odpadkov je oblikovanje cen svobodno oziroma oblikujejo se po tržnih pogojih ponudba – povpraševanje.

Tu nastajajo težave, ker kvaliteten tekstilni odpadki je dosegel „astronomsko“ ceno in če temu dodamo naše delo oz. stroške, cena takega materiala dosega nabavno ceno primarnih surovin. Medtem ko cenejšim regeneratom na tržišču priznajo cca 40 % zvišanje cen, bi komaj zadostovalo za pokritje dosedanjih stroškov. Novo realno zvišanje tovrst-

nih regeneratov bi moralo znašati 60–70 % glede na kvaliteto.

V povprečju smo nove cene zvišali za cca 50 %, a jih še uveljavljamo.

Pričakujemo, da se bodo cene nabavnih surovin v zelo kratkem času stabilizirale, tako bi mogli realnejše planirati našo prodajno politiko.

Za zaključek pa lahko rečem samo to, da bomo morali v letošnjem letu še krepko poprijeti za delo, poiskati vse možne notranje rezerve ob varčevanju na vsakem koraku, če želimo, da bomo dosegali še naprej solidne poslovne rezultate in s tem tudi za vsakega od nas kolikor toliko dobre osebne dohodke. Mislim pa, da je v našem kolektivu toliko moči in volje, da bomo uspešno prebrodili tudi to vesplošno ekonomsko krizo.

Miha Srakar

Pri cenovni politiki bo velik delež odigrala tudi kakovostna priprava naših materialov.

NOV INTERVENTNI ZAKON O OSEBNIH DOHODKIH

S paketom gospodarskih ukrepov, sprejetih 15. maja 1988 smo dobili tudi nov zvezni Zakon o začasni omejitvi razpolaganja z delom družbenih sredstev za bruto osebne dohodke. Zakon velja za leto 1988. Hkrati z novim je prenehal veljati dosedanji zvezni interventni zakon o osebnih dohodkih, ki je za razliko od novega dopuščal prednost republiškega družbenemu dogovoru o skupnih osnovah in merilih za samoupravno urejanje odnosov pri pridobivanju in delitvi dohodka v SR Sloveniji. Tako smo v letu 1987 uravnavali in izplačevali osebne dohodke po merilih republiškega družbenega dogovora, ki je imel relativno dobro izdelan stimulativen sistem, torej je dokaj dobro reguliral višino osebnih dohodkov po doseženih poslovnih rezultatih.

Nov zvezni interventni zakon pa sicer upošteva tudi družbene dogovore republik, vendar le tedaj, če je izkazano možno izplačilo osebnih dohodkov po družbenem dogovoru nižje od interventnega zakona. V primeru Dinosa slovenski družbeni dogovor dopušča višje osebne dohodke

(do aprila smo osebne dohodke začasno izplačevali po družbenem dogovoru) in zato je za nas obvezen interventni zvezni zakon.

Nov zakon sicer upošteva neko manjšo stimulacijo, in sicer za odstopanje stopnje akumulativnosti od povprečja primerjalne

(konkretno republiške) panoge za 0,5 % razlike med dovoljenimi sredstvi po samoupravnem splošnem aktu oz. družbenem dogovoru in sredstvi po zakonu za vsak odstotek večje dosežene stopnje akumulativnosti, kot je dosežena v panogi, vendar največ do 50 % te razlike. Ta stimulacija je tako malenkostna, da je skoraj nična, razen tega pa se jo lahko uporablja šele od avgusta dalje, ker bo šele takrat znana akumulacijska stopnja panoga za prvo polletje.

Ta interventni zakon predstavlja zato pravzaprav zamrznitev stanja realnih osebnih dohodkov, in to lanskoletnega startnega stanja – dobrega ali slabega, ob dovoljenem dvigu za rast življenjskih stroškov. Ne upošteva pa praktično nobene razlike stanj, npr.

zaradi slabih poslovnih rezultatov in nizkih OD v lanskem letu, morajo tudi ob primeru letošnjih dobrih ali boljših rezultatih ostati OD na nizki ravni.

Ukrepi za izboljšanje gospodarskega položaja SFRJ so bili sprejeti na podlagi sporazuma z mednarodnim monetarnim skladom. Razumljivo je, da je bilo za izboljšanje gospodarskega položaja potrebno nekaj žrtvovati, žal pa je delavcem s tem odvzeta nujna stimulacija za delo vnaprej.

Sedanja zakonska omejitev je podana v variantnih merilih za izplačevanje bruto osebnih dohodkov, v katere je všteta tudi neposredna skupna poraba:

1) uporabniki družbenih sredstev, ki nimajo motenj ali izgub in so likvidni, bodo lahko povečali bruto osebne dohodke v prvem polletju tega leta skladno s samoupravnim splošnim aktom oz. z družbenim dogovorom, vendar največ do 139 % (za 1. polletje) oz. 132 % (za devetmesečje) oziroma 119 % (do konca leta) glede na isto obdobje preteklega leta, računano povprečno na delavca.

Ker so se bruto osebni dohodki v letu 1988 glede na predhodno leto hitreje povečevali kot neto osebni dohodki (v posameznih

republikah ali pokrajinah različno), lahko bruto osebne dohodke zaradi primerljivosti v SR Sloveniji korigiramo s koeficientom 1,21. Možno je usklajevanje na ravni delovne organizacije.

2) Možno je izplačevanje bruto osebnih dohodkov tudi v višini 80 % povprečnega bruto osebne dohodka na delavca, obračunanega za predhodno leto, ki se poveča za odstotek rasti povprečja življenjskih stroškov v obračunskem obdobju glede na povprečne življenjske stroške v predhodnem letu v SFRJ. Tudi po tej varianti je možno upoštevati korekcijski koeficient zaradi hitrejši rasti bruto od neto osebnih dohodkov kot tudi usklajevanje na ravni delovne organizacije.

3) Zakon pa v vsakem primeru zagotavlja možno izplačilo neto osebnih dohodkov na delavca v višini zajamčenih neto osebnih dohodkov, ki so določeni v višini 80 % osebnih dohodkov, izplačanih v predhodnem trimesečju, povečanih za rast življenjskih stroškov do meseca obračuna.

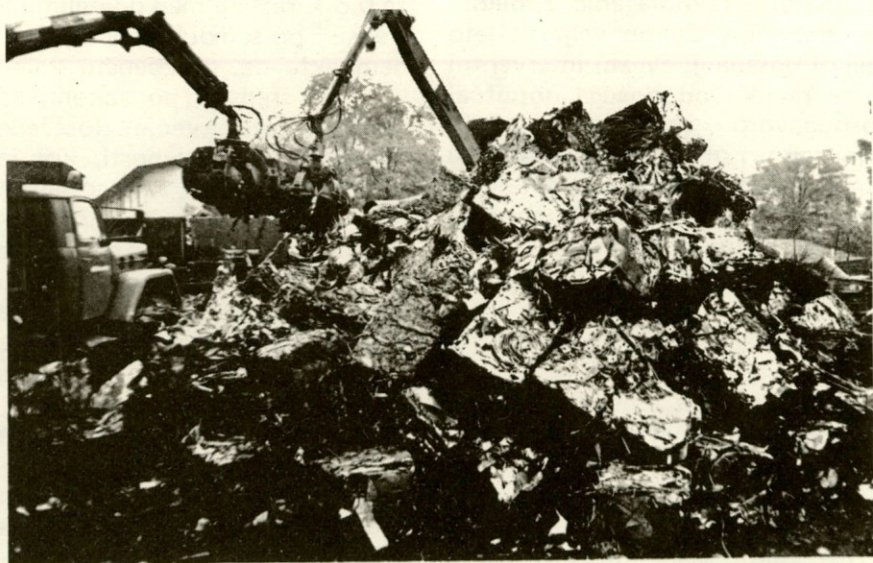
Ta zakon je posamezne organizacije različno prizadel. V Sloveniji zasledimo primere zmanjševanja osebnih dohodkov od pet do štideset odstotkov. Vse organizacije izračunavajo, kako bi naj-

manj boleče zadostili črki zakona in izgubljajo prepotreben čas za reševanje gospodarskih vprašanj.

V naši delovni organizaciji smo tako kot še v marsikateri izračunali, da je najbolj socialni izračun tisti v višini zajamčenih osebnih dohodkov, saj smo na ta način lahko izplačali za mesec maj "le" okrog 15 % manjše osebne dohodke kot v predhodnem mesecu in bodo v mesecu juniju zaradi dodatne rasti življenjskih stroškov lahko že višji čeprav verjetno še ne povsem normalni.

Dejstvo je, da so bili naši osebni dohodki v prvi polovici preteklega leta relativno nizki, saj smo se ravno takrat srečevali z največjimi gospodarskimi težavami in smo se ustrezno temu odgovorno odločili za počasnejšo rast osebnih dohodkov v tistem obdobju. Osebne dohodke smo nato v drugi polovici lanskega leta dokaj izboljšali in jih v mesecih februarju in marcu letošnjega leta še povečali. Ustrezno temu nam zakon v svoji prvi varianti s svojo popolno togostjo daje zelo male možnosti, in sicer 79,2 % glede na mesec april, razen tega pa zahteva še vračilo vsega teoretičnega viška iz prvih treh mesecev do zaključka prvega polletja tega leta. Ugotovimo lahko, da je ta varianta povsem „nemogoča“. Skoraj prav enako je z drugo varianto stanje za tretje trimesečje pa se, spet ustrezno togemu zakonu in dejstvu višjih osebnih dohodkov v istem obdobju preteklega leta, povsem spremeni. Poleg izplačila normalnih osebnih dohodkov bomo že po prvi varianti lahko izplačali tudi regres v 100 % višini po družbenem dogovoru, čeprav spada v isti zakonski koš bruto osebnih dohodkov, in si v zadnjih treh mesecih osebne dohodke še zvišali.

Na vsak način pa bodo dovoljeni odstotki rasti osebnih dohodkov zdržali potrebe delavcev le, če bo inflacija v SFRJ ukročena do rasti predvidene z resolucijo, to

Ali bo omejevanje osebnih dohodkov stimuliralo delavce za delo?

je 95 %. Če bo ciljna inflacija močnejše presežena, kot je zapisano v spremembah in dopolnitvah resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1986—1990 v letu 1988, bo za del razlike med dejansko in ciljno inflacijsko stopnjo z zaostankom šest mesecev korigirana rast bruto osebnih dohodkov. To pomeni, da bo do-

voljena v tem primeru večja rast od odstotkov, danih v prvi varianti.

Zakon ima kljub slabostim tudi osnovno dobro lastnost — prispeva k zmanjšanju inflacije in izboljšanju celovite podobe gospodarskega stanja naše države.

Opozoriti pa velja, da nas tarnanje o omejitvi izplačil osebnih dohodkov ne sme zavesti, da bi

ob tem pozabili, da je podlaga za naše osebne prejeme uspešnost našega dela oz. naši poslovni rezultati. Če nam že množica različnih zakonov jemlje del motivacije za delo, jo bomo morali več najti sami, v naši človeški naravi, v instiktivni želji in potrebi po razvoju in napredku.

Stanislav Pesjak

ZA DINOSOVO UVELJAVITEV NA MEDNARODNI SCENI

PRED DOBRIM MESECEM JE BIL V AMSTERDAMU, MESTU TULIPANOV IN MLINOV NA VETER KONGRES MEDNARODNE ORGANIZACIJE ZA RECIKLAŽO, KI JE VSAKO LETO V DRUGI DRŽAVI. NAJ MI BO OPROŠČENO, ČE SEM SE SESTANKA TE NAJVEČJE SVETOVNE INSTITUCIJE ZA PODROČJE RECIKLAŽE UDELEŽIL KOT ČLAN TE ORGANIZACIJE V UPANJU, DA ZAVOLJO TEGA NE BO ČEZ NEKAJ DNI ZOPET ČLANEK V KAKŠNEM OD SINDIKALNIH ČASOPISOV. VERJELI ALI NE, BREZ STALNIH STIKOV IN STROKOVNIH SODELOVANJ NA TEM PODROČJU, SI NE MOREMO ZAMISLITI RAZVOJA DEJAVNOSTI NAŠE DELOVNE ORGANIZACIJE.

KONGRES B.I.R. 1988

V času od 23. do 27. maja 1988 je bil v Amsterdamu jubilejni kongres svetovne organizacije za reciklažo, ki v letošnjem letu praznuje 40-letnico obstoja. Delo na kongresu je potekalo običajno po posameznih sekcijah glede na vrsto in pomen sekundarnih surovin. Po končanih sejah posameznih komisij so bili sprejeti novi zaključki za razvoj in pospešitev dejavnosti predvsem v tistih predelih sveta, kjer je dejavnost sekundarnih surovin še vedno neorganizirana ali pa popolno zanemarjena. Jugoslavija po analizi tehnološke moči in opremljenosti še vedno sodi med dežele, kjer se je razvoj

dejavnosti komaj začel. Ta ugotovitev pa ne velja za našo delovno organizacijo, ki je bila imenovana na kongresu med ostalimi članicami, ki so organizirane v dejavnost B.I.R. že več kot 10 let.

Komisija za legirane jeklene odpadke, 23. 5. 1988:

Na osnovi podanih poročil posameznih dežel, tako po obsegu, količinskem in vrednostnem, je bila obravnavana tekoča problematika vseh vrst legiranih jeklenih odpadkov na osnovi dveh izhodišč, predvsem trga in novih tehnoloških potreb po kromniklovih jeklih. Po količinskem in vrednostnem obsegu je naša država med najmanjšimi

imetniki legiranih jeklenih odpadkov, ker se ne izvaja sortiranje po kakovosti. Tako predstavljamo v svetovnih bilancah črne metalurgije minimalne deleže. DO Dinos je za jugoslovske razmere tudi na tem področju izjema in je v evidenci samostojnih članic in nenacionalnih zvez posameznih držav med večjimi imetniki v izmenjavi predvsem z deželami EGS. Nova tehnologija, ki se pripravlja v evropski skupnosti za jeklo, je ekološkega pomena na osnovi neposredne uporabe tovrstnega sekundarnega metalurškega vložka, ki pomeni praktično skoraj popolno čisto proizvodnjo glede na človekovo bivalno okolje. Komisija je zaključila delo z geslom: opustitev t.i. „umazane črne tehnologije“ s sloganom: očistimo staro Evropo.

Komisija za jeklene odpadke, 24. 5. 1988:

Poročila posameznih dežel so predvsem vsebovala problematiko shreeder jeklenih odpadkov, tako iz energetskega, kakor ekološkega vidika. Poraba ostalih vrst rezanih jeklenih odpadkov,

odrezkov in pripravljenih vložkov v pakete pločevine iz proizvodnje avtomobilske industrije skoraj ni bila omenjena, ker predstavlja tehnološko zaključeno celoto in že dve leti stabilno tržišče. Pred približno 15 leti se je predvsem v zahodni Evropi in ZDA razširila proizvodnja velikih naprav za pripravo metalurškega vložka iz odpadkov bele tehnike in amortiziranih avtomobilskih školjk in sorodnih uporabnih odpadkov. Razvoj je bil tako skokovit, da je tovrstni metalurški vložek pomenil v celotnem deležu pri proizvodnji jekla tudi do 20 %. Po letu 1979 pa je začeta energetska in pozneje ekonomska kriza pospešila poglobljene analize o kakovosti shreeder jeklenih odpadkov in o porabi energije, potrebne za proizvodnjo tovrstnega metalurškega vložka.

Jugoslavija samo z enim shreederjem, ki je v Beogradu, v analizi ni omenjena, ker predstavlja premajhen delež, smo pa omenjeni glede na standard in nacionalni dohodek po prebivalcu, da sodimo med tiste dežele, kjer pa sploh ni smotrna odločitev za tovrstne naprave, ampak uporaba klasičnega razvlaknjevanja in odstranjevanja primesi vložka iz omenjenih koristnih odpadkov. DO Dinos se je smotrno odločila v letih 1978–1979, ko se je uprla pobudi Slovenskih Železarn in opustila nameravano investicijo. Komisija je zaključila svoje delo z ugotovitvijo in priporočilom posameznim vladam dežel Beneluxa, ZR Nemčije in Švice, da še vedno sofinancirajo proizvodnjo na shreeder napravah, dokler tudi te ne bodo opustile svojega dela, ker se proizvodnja vrača na izvore nastajanja ne pa v velike zbiralne centre, ki so energetska, ekonomska, transportna in ekološko neprimerni.

Zaključni slogan komisije se je glasil: shreeder — požeruh energije in okolja.

BIR ENDGÜLTIGES PROGRAMM

Kongres je bil v Amsterdamu

Komisija za nemetale — 25. 5. 1988:

V delo te komisije sodi celotna problematika barvnih kovin in v novejšem času plemenitih kovin, ki so produkt kot koristni odpadki zadnjih tehnoloških dosežkov, predvsem elektronike. Podobno kot velja za jeklene odpadke, razen shreeder odpadkov in legiranih jeklenih odpadkov sta izredno uravnotežena ponudba in povpraševanje na osnovi londonske borze za vse vrste odpadkov bakra, aluminija,

Generalni direktor Vladimir Kralj v pogovoru z nizozemskim direktorjem firme za reciklažo Josefom Steenhuisom

svinca in cinka. Poročila posameznih dežel o omenjenem bilančnem stanju in uravnovešenosti tržišča pomenijo že nekajletno ugotovitev za dežele EGS, da je vsa proizvodnja prilagojena količinskemu in kakovostnemu obsegu sekundarnih surovin — barvne metalurgije. V zadnjih treh letih se začena obravnavati nova problematika v dejavnosti dela zbiranje, priprava in predelava plemenitih kovin s posebnim poudarkom na zlatu, srebru, platinu in drugih tovrstnih plemenitih odpadkih, ki nastajajo v proizvodnji elektronike in sodobne informatike. Poročila Francije, Nemčije, delno Anglije in ZDA so prvič prikazala ne samo ekonomske učinke, ampak izredno možnost ponovne direktne uporabe posameznih koščkov plemenitih kovin za ponovno neposredno uporabo v vedno novejših dosežkih mikroelektronike. Danes so že organizirane manjše skupine z urejenimi laboratoriji pri večjih zbiralcih sekundarnih surovin v omenjenih deželah, ki se izključno ukvarjajo z možnostjo čimprejšnje ponovne uporabe plemenitih kovin, bodisi neposredno ali posredno preko procesov taljenja. Razprave in sprejeti zaključki komisije za nemetale pomenijo velik izziv za našo delovno organizacijo, da v svojih razvojnih programih skuša čimprej vključiti tudi reciklažo plemenitih kovin, ki danes predstavlja na področju celotne Jugoslavije zgolj privatizacijo in bogatenje posameznikov. Področje tehnološkega razvoja reciklaže plemenitih kovin je tako skokovito v zadnjih letih, kar pomeni, da je morda prav zdaj še primeren čas, da tudi v delovni organizaciji Dinos pristopimo k organiziranemu delu reciklaže plemenitih kovin z elektronsko industrijo (Iskra).

Komisija za komunalne odpadke — 26. 5. 1988:

INPAK 88

Delo te komisije je že nekaj let skoraj popolnoma enako, ker se ukvarja samo z enim vprašanjem: Kako preprečiti oziroma kako izločiti koristne odpadke iz komunalnih mestnih deponij. V zadnjih desetih letih sta bila razvoj tehnologije in proizvodnja naprav skoraj popolnoma enaka ali pa vsaj zelo primerljiva s tehnologijo in napravami shredder postopkov za reciklažo metalurškega vložka. Danes velja načelo, da popolne reciklaže komunalnih odpadkov ni, ker se takoj postavi vprašanje tudi nevarnih odpadkov, drugo vprašanje pa takoj glasi, kaj je z ekologijo in s porabo energije. Komisija je zaključila svoje delo s sloganom, ki pomeni: Reciklaža komunalnih odpadkov varuje človekovo okolje. Vsebina slogana ni zgolj apel na človeško miselnost, ampak skriva v sebi slikovit prikaz čistoče okolja, in preprečevanje, da koristni odpadki pomenijo reciklažo: škodljivi, nevarni in za reciklažo neprimeri, pa odstranjevanje in uničevanje. V okviru te komisije je bil ustanovljen komite za nove tehnološke dosežke za pripravo in zbiranje stekla, pločevink, ekološko nenevarnih medicinskih odpadkov in drugih, ki ne sodijo na komunalna odlagališča ali v uničenje. DO Dinos sodi na tem področju, lahko rečemo med tiste vodilne delovne organizacije v svetu, ki so razvile lasten sistem in opremo (zbiralnike za steklo) za neposredno ekološko pridobitev in le posredno ekonomsko. Na ta način daje dejavnost sekundarnih surovin svoj delež lastnemu bivalnemu okolju.

Na svečani skupščini, po končanem delu vseh komisij, je bila sprejeta slavnostna zaobljuba vseh članic: Reciklaža za tehnološke dosežke in varovanje človekovega bivalnega okolja pomeni članstvo v B.I.R. in s tem izražen ponos svojega deleža v miru in svobodi vsega človeštva sveta.

VLADIMIR KRALJ

INPAK 88 mednarodni sejem za embalažo in tehniko pakiranja v Gornji Radgoni je priložnost za poslovno srečanje proizvajalcev, kupcev in strokovnjakov za embalažo. To prilikom smo izkoristili tudi mi, skupaj z DO Donit s predstavitvijo sistema zbiralnikov in transporta za nekatere vrste odpadne embalaže.

Tako smo že dobro poznani sistem STEKLO predstavili s slikovnim gradivom in tretjo velikost zbiralnika v blok izvedbi volumna 1.600 l. Sistem STEKLO je še vedno zanimiv, zlasti za obiskovalce izven Slovenije.

Enaki zbiralniki v drugačni grafični opremi in barvi so namenjeni za zbiranje odpadnih Alu-pločevink, ki se pojavljajo v komunalnem odpadku – zlasti v kampih ob morju.

Popolna novost na sejmu pa so bili novo razviti zbiralniki majhnih volumnov, ki služijo za zbiranje odpadkov, ki nastajajo v majhnih količinah, a so vseeno zanimivi za recikliranje. Uporabiti pa se dajo s pridom tudi za zbiranje nekaterih nevarnih odpadkov, ki ne bi smeli končati v komunalnem kontejnerju in na komunalni deponiji. Taki so na primer izrabljene baterije in neuporabljeni zdravila. Te majhne namenske zbiralnike je možno namestiti na obstoječe zbiralnike, ki so namenjeni zbiranju stekla ali jih samostojno pritrditi na zid zgradbe. Možno pa je tudi po dva namestiti samostojno prosto-stoječe.

Z gornjim programom smo se po lastni skromni oceni in zatrditvi obiskovalcev zopet uspešno predstavili. Predstavitve novosti so bile tako na RTV kakor v dnevnem časopisju.

Rafael Kravcar

Nov zbiralnik za pločevinke je opravil svoj test na akciji OŠ Majde Vrhovnik

NAŠI POSLOVNI PARTNERJI

CINKARNA CELJE

Zelo težko se je odločiti za predstavitev enega izmed osemdesetih poslovnih partnerjev, saj z vsemi dobro poslovno sodelujemo. Predstavili vam bomo našo najbližjo DO Cinkarno Celje, s katero imamo dolgoročno poslovno in tehnično sodelovanje tako v smislu nakupa uporabnih sekundarnih surovin kakor tudi pri plasmanu naših proizvodov. Mislim, da je osnovna usmeritev obeh DO z geslom „v korak s časom“, povezana z željo po izboljšanju in napredku.

Tradicija in kakovost sta temeljni značilnosti današnje podobe Cinkarne, ki jo dopolnjujeta še dobro delo in znanje delavcev, združenih v metalurško-kemični industriji Cinkarna Celje.

Dva tisoč štiristo delavcev Cinkarne združuje danes delo v devetih temeljnih organizacijah (Metalurgija, Kemija Celje, Kemija Mozirje, Grafika, Titan dioksid, Veflon, Vzdrževanje, Energetika, Transport in skladišča) in delovna skupnost skupnih služb.

Cinkarna namenja veliko pozornost svojemu razvoju in ekološko čistemu okolju. Sprejeli so dolgoročni razvojni program, v katerem opredeljujejo nadaljnjo povečanje novih pigmentov mas za gradbeništvo, antikoroziivnih premazov in zaščitnih sredstev, grafičnih preparatov in agresivnih medijev. Nove naložbe pa temeljijo predvsem na uporabi domačih surovin, predvsem pa na uporabi dosedanjih industrijskih odpadkov iz lastne proizvodnje. Ker cena znanja raste, se je Cinkarna odločila za spodbujanje lastnega znanja. Tako ima že od leta 1983 razvojno službo, registrirano kot raziskovalno enoto za: razvoj strokovnih področij,

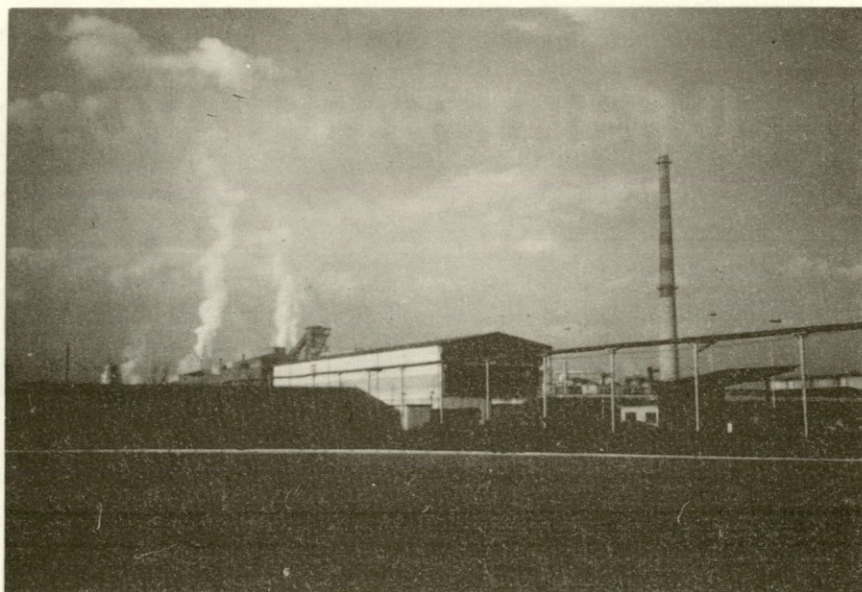
proizvodnje in produktov Cinkarne, ekologijo, prenos, tehnologije in iskanje novih proizvodnih področij. V cenovno znanja štejejo tudi množično inovacijsko dejavnost, posebno po letu 1975, ko so začeli redno evidentirati in nagrajevati inovacijske predloge. Njihova uspešnost pa se zrcali v številnih priznanjih tudi izven Cinkarne.

Pa še nekaj številčk o našem sodelovanju: Dinos PC Celje plasira v

Cinkarno Celje letno cca 55 000 kg bakra, cca 20 000 kg odpadnega cinka in cca 1 600 000 kg paketov nove pločevine. Od Cinkarne letno odkupimo približno 1 100 000 kg uporabnih sekundarnih surovin, od tega največ jeklenih odpadkov, ostružkov in delno tudi razne plastike. Obe DO si prizadevata, da je poslovno-tehnično sodelovanje lahko vzor ali primer, vreden posnemanja.

Gabrijel Omerza

DOPISUJTE
V
GLASILO

CINKARNA Celje

OBISK PRI NAŠIH KOOPERANTIH

Le malokateri naš delavec, ki med poletnimi počitnicami odhaja na letovanje v Savudrijo, pozna zaselek Mazurija. Mazurija se namreč nahaja približno 10 kilometrov pred Savudrijo. Zaselek ima le nekaj hiš in v enem od maloštevilnih značilnih obmorskih objektov je livarna LIVKO, kjer je sedež našega kooperanta Gregorja Hočevarja.

Le kdo od naših vodij delovnih enot in komercialistov ne pozna Grego, ki že vrsto let uspešno sodeluje z našo delovno organizacijo še iz časov, ko je združeval delo v Mehanotecniki v Izoli.

Od septembra lani pa se je to dolgoletno sodelovanje poglobilo še na področju kooperantstva.

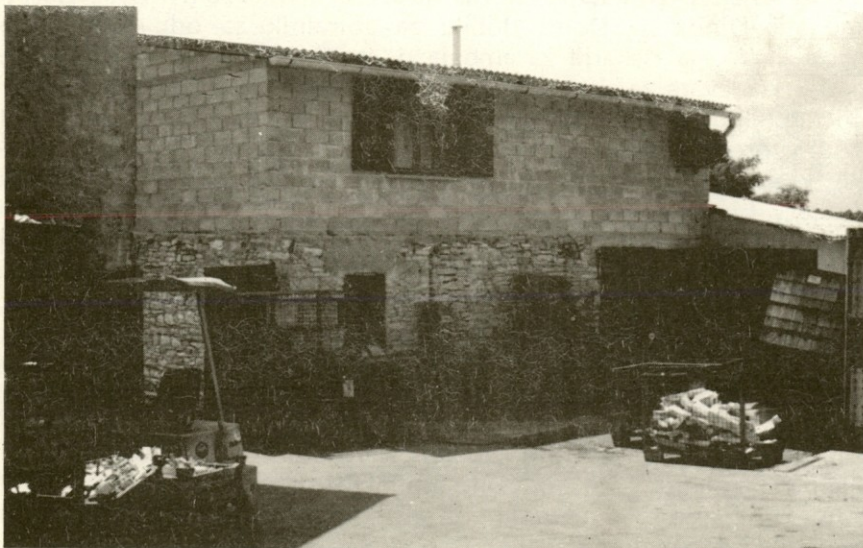
„Z Dinosom sodelujem praktično že od leta 1970, ko sem bil zaposlen v Mehanotecniki, kjer sem opravljal razna dela, nazadnje kot direktor TOZD Livarna. No, leta 1980 pa sem odprl zasebno obrt, livarstvo in vse do lani sem bil le kupec vaših koristnih odpadkov, kot so: baker, bron, cink, svinec in drugo skratka vse tisto, kar še danes potrebujem v svoji obrti. Lani pa sem se odločil po dogovoru s službo

kooperacije v vaši DO, da postanem vaš kooperant,“ je začel najin pogovor Grega.

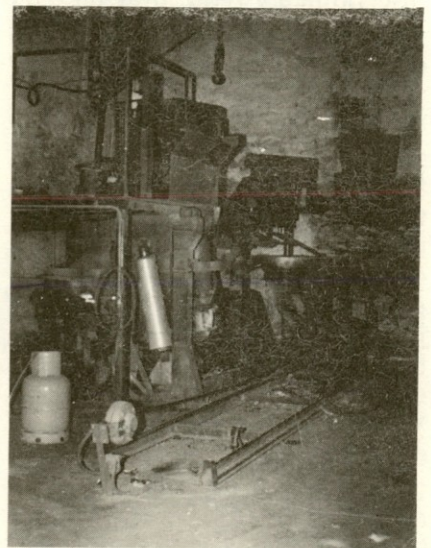
Grego je po izobrazbi diplomirani metalurški inženir, uspešno pa je končal še visoko komercialno šolo, skratka gre za profila poklicev, ki mu pri njegovem poslu še kako prav prideta. In svojo strokovnost večkrat s pridom uporablja tudi pri mentorstvu naših vodij enot. „Še ko sem bil pri Mehanotecniki, sem večkrat rad strokovno svetoval vašim poslovojem glede materialov, občasno pa sem v svojem privatnem laboratoriju opravil določene analize materialov tudi za potrebe vaše delovne organizacije. Moram reči, da materiale dobro poznam, z leti pa sem si nabral tudi določene izkušnje, ki jih prenašam tudi na druge.“

„Kakšna pa je pravzaprav vaša osnovna dejavnost in kako poteka kooperantstvo z Dinosom?“, me je zanimalo.

„Ja, to je pa takole! Na vaših enotah, predvsem v Ljubljani, Kopru, Novi Gorici, Novem mestu in Kranju nabavljam koristne odpadke baker, bron, mesing, cink in druge. Vse te odpadke dajem v peč in potem ta material v tekočem stanju vlivam v takoimenovane bloke, ki imajo v sebi že ustrezne sestavine, potrebne za livarne. Le-te tako pripravljene zlitine vlivajo v končne izdelke. Največ teh blokov prek vašega področja trženja posredujem raznim delovnim organizacijam, predvsem UNITASU iz Ljubljane pa na reško področje in zadnje čase tudi Brodomerkurju, nekaj pa gre tudi v Vojvodino. Teh izdelkov je mesečno v povprečju dvajset ton. Za to dejavnost imam na voljo tri delavce, jaz pa v glavnem opravljam skupaj z ženo organizacijska, nabavna in ad-

Pogled na firmo LIVKO

Zlitine izdelujejo v hidravlični peči in jih vlivajo v kokile na tekočem traku

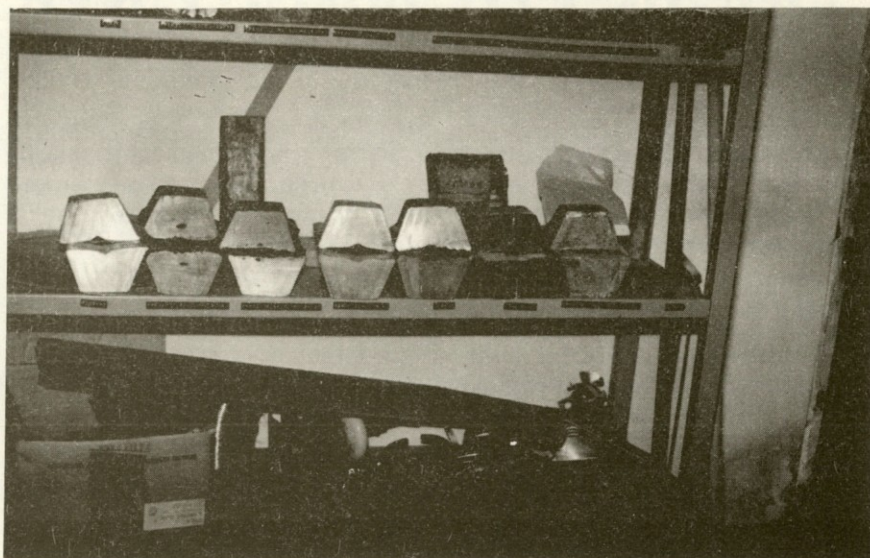
Grega Hočevar v svojem laboratoriju, kjer preizkušajo osnovne surovine in pa izdelane zlitine

ministrativna dela, seveda pa imam ob tem, na grbi še precej opravil iz stroke, kar zadeva analizo materialov."

„In kako poteka po vašem mnenju kooperantsko sodelovanje z Dinosom in kakšne načrte imate za v prihodnje," sem ga pobaral ob koncu obiska v Mazuriji.

„Kaj naj rečem, posel gre v redu, dobava odpadkov iz vaših skladišč poteka v redu, prav tako pa tudi prodaja teh takoimenovanih blokov—polizdelkov. Mislim, da si boljšega sodelovanja ne bi mogel zamisliti in ni mi žal, da sem šel v to kooperantstvo. Želim si le, da bi se to ohranilo tudi v prihodnje. Kar zadeva načrtov, pa menim, da se med samim delom pokaže potreba po novem programu po novih izdelkih, ki jih tržišče potrebuje. Zaenkrat bom ostal kar pri sedanjih proizvodnji."

V njegovem odgovoru je bilo čutiti iskrenost. Dosedanje sodelovanje z našo delovno organizacijo zares poteka tako rekoč brežhibno. K temu veliko pripomore tudi vedno mirni in nasmejani Grega, katerega imajo vsi naši vodji enot, s katerimi sodeluje, radi zaradi njegove skromnosti, komunikativnosti

Teža 1 bloka je približno 18 kilogramov

predvsem pa zavoljo njegove strokovnosti in vedno je pripravljen vsakomur pomagati z nasvetom pri obravnavi materialov.

Vse to pa je zagotovilo, da bosta Livko in DINOS lahko še uspešno sodelovala v prihodnje.

J.Č.

DRUGI O NAS

Nov Dinosov in Donitov prispevek k varstvu okolja

Potem ko sta pred dvema letoma na sejmu embalaže INPAK v Gornji Radgoni Dinos in Donit dobila za zbiralnik za odpadno steklo jugoslovanskega Oskarja za embalažo, sta ti dve delovni organizaciji, ki si prizadevata za sistematično uvajanje sortiranega zbiranja koristnih odpadkov, posebnih in nevarnih odpadkov, na letošnjem sejmu INPAK predstavili še dve novosti: zbiralnik za aluminijске pločevinške (ki ga je bilo mogoče videti tudi že na letošnji razstavi Tehnika za okolje v Ljubljani) in dva manjša zbiralnika za odpadne baterije in zdravila. Slednja sta dobila svojo dokončno podobo šele malo pred sejmom INPAK. Oblikovali so ju tako, da ju je mogoče pritrditi na zbiralnike za steklo, ki jih je po Sloveniji postavljenih že okrog 700, ali pa kot samostojna zbiralnika na posebnem stojalu ali na steni. Zdravila in baterije se v njih nabirajo v vrečkah, ki jih je potem, ko so polne, treba samo zamenjati s praznimi.

Prve takšne zbiralnike bodo začeli poskusno postavljati jeseni v Domžalah in Kranju. Tako bo Dinos prehitel še vedno prepočasno zakonsko in praktično urejanje zbiranja in odstranjevanje nevarnih in posebnih odpadkov. Še preden smo uspeli določiti in urediti odlagališča za posebne in nevarne odpadke pri nas, je namreč že ponudil zanimiv način zajemanja dela takšnih odpadkov iz gospodinjstev in ostalih manjših izvorov. (Besedilo in sliki: JOŽE POJBIČ)

„DELO“ v rubriki ZNANJE ZA RAZVOJ (15.6.1988)

O KORISTNOSTI INOVACIJ ŠE PREMALO VEMO

V eni od prejšnjih številčk našega glasila sem poudarjal, da se je kot kaže po številnih prizadevanjih, inovacijska dejavnost v naši delovni organizaciji le premaknila z mrtve točke. Vendar pa, ko začnem malo bolj premišljavati o tem, se mi zdi, da je to področje še vedno le stvar posameznikov, ki stremijo po novih spoznanjih po novih tehnoloških dosežkih po poenostavitvi dela. Med nje sodi tudi FRANC KOLOŠA, vodja vzdrževanja na Delovni enoti Maribor, ki je, kot pravijo, že star maček na področju inovacij. Prav zato si tudi zasluži, da ga v tej številki malo поблиže predstavimo.

Franc KOLOŠA je v naši delovni organizaciji zaposlen že polnih 29 let. Najprej je bil voznik osebnega vozila, nato tovarnega, zatem pa je prevzel mesto vzdrževalca in ta dela opravlja še danes. „Z mojo prvo inovacijo sem se spopadel že pred desetimi leti, ko sem na takratnem samohodnem dvigalu MAC zamenjal diferencial. Zaradi stalnih okvar na pol-osovini tega dvigala je bil uničen diferencial, za novega pa je bilo treba takrat odšteti šest in pol starih milijonov in še na dobavo iz Italije bi morali čakati šest mesecev. Pa sem se domislil, da bi iz starih ameriških avtomobilov znamke „JAMES“ vzel diferencial in ga vgradil v dvigalo. Pa se je splačalo in z manjšimi dodelavami dvigalo dela še danes brez okvar. Za to „pogruntavščino“ sem takrat prejel nagrado v višini 300.000 starih dinarjev. Zatem so sledile nove tehnične izboljšave na stiskalnicah pa na dvigalih, na grabilcu in podobno. To so bile v glavnem enostavne dodelave, na podlagi katerih smo prištedili marsikateri dinar, hkrati pa poenostavili delo na tem ali onem stroju,“ je pripovedoval o svojem inovativnem delu Franc Kološa.

„Pred dvema letoma pa sem naletel na problem na drobilcu litine, ki smo ga pred časom preseli-

li v Livarstvo Dobova,“ je nadaljeval Kološa.

„Pri delovanju drobilca smo morali zaradi okvar stalno menjavati batnico na glavnem cilindru. Predlagal sem, da bi omenjeno batnico ustrezno zaščitil s posebnimi zavarovalnimi vrati, ki bi se vzporedno z batnico zapirala in odpirala. Posrečilo se mi je in takrat sem dobil celo posebno ustno priznanje od serviserjev iz Avstrije. Po letu in pol, ko smo montirali ta zaščitna vratica, z batnico ni več težav. Najbolj pri

Franc KOLOŠA ob svoji prvi inovaciji

srcu pa mi je ta zadnja izboljšava, ki sem jo letos tudi prijavil Komisiji za inovativno dejavnost našega tozda, in o kateri ste že nekaj pisali v glasilu.

Gre za tehnično izboljšavo preureditve delovnega stroja z motorjem TAM 125 T 12 na električni pogon. Omenjena predelava deluje že skoraj dve leti, in to brezhibno. Z njo sem uspel zmanjšati porabo goriva iz 16 litrov na 2 do 3 litre. Ob tem pa ni nikakršnih problemov pozimi pri zagonu stroja, prištedimo pa tudi pri varovalkah, ki smo jih morali prej neprestano menjavati.“

„In koliko tovrstnih tehničnih izboljšav, bolje rečeno inovacij imate za seboj?“ me je zanimalo.

„Kakšnih pet večjih, manjših pa sploh ne štejem. Menim, da bi lahko na tem področju še veliko več naredili, pa enostavno ni časa, kajti dela na rednem vzdrževanju naših strojev je veliko. No, pošteno povedano, ravno pri tem mojem delu prideš do novih idej za izboljšave. Priznati moram, da sem po svoje sila trmast človek in če se nečesa lotim, potem vztrajam do konca za vsako ceno.“

„In kaj menite, ali se na področju inovativne dejavnosti pri Dinosu kaj premika na boljše?“

„Mislim, da se! Pred leti določene tehnične izboljšave niso bile prav nič upoštevane. Premalo smo se zavedali, ali pa se še zavedamo, da z dobro tehnično opremo do novih tehničnih izboljšav se ne da napredovati. To je sicer le del v celotnem delovnem procesu, temveč vse bolj pomemben. Jaz pravim, vse je dobro, če lahko z novo kvaliteto pri delu kaj „prišparaš“, in si delo poenostaviš. Brez izumov, brez tehnič-

nih izboljšav, brez takšnih in drugačnih koristnih predlogov ni razvoja. Upam le, da se mi bodo pri tem pridružili še drugi v Dinosu. No, kot sem razbral v glasilu, se tu in tam že pojavljajo novi inovatorji. Vse to je dobro za našo delovno organizacijo. Stro-

kovno delo komisije, ustrezne nagrade, čeprav je včasih denar drugotnega pomena, pa bodo le stimulatивно vplivale na naše delavce, ki se želijo ukvarjati z inovativno dejavnostjo, saj bodo, bolje rečeno bomo, dobili še večjo voljo in zagon na tem sila

pomembnem področju dela," je končal najin pogovor Franc Kološa in odhitel v svojo majhno vzdrževalno delavnico, kjer mu je morda šinila v glavo že nova ideja.

Janez Češnovar

UREDITEV IN ORGANIZIRANOST ZBIRANJA TER PRIMARNE PREDELAVE INDUSTRIJSKIH IN DRUGIH UPORABNIH ODPADKOV

Dolgoletna prizadevanja za razvoj proizvodnje sekundarnih surovin in odpadkov ter za ureditev statusa in odnosov med dejavniki na tem področju so pogojevala dopolnitev nomenklature dejavnosti, ki je bila sprejeta pred dobrima dvema letoma na nivoju federacije. Naša, dotlej trgovinska dejavnost, je s tem dobila status gospodarske dejavnosti. S spremembo le statusa pa praktično nismo dosti pridobili — prej zgubili. Na zvezni in republiški ravni po spremembi nomenklature niso bili sprejeti nikakršni stimulatívni ukrepi razvojne ali tekoče gospodarske politike, ki bi bili v prid našim prizadevanjem za razvoj dejavnosti.

ski zbornici Slovenije pripravili obširnejše gradivo s predlogi sistemskih rešitev, ki naj bi bile sprejete v republiki in federaciji. Iz gradiva povzemam naslednje: Reciklaža odpadkov predstavlja v razvitejšem svetu kot pomemben faktor surovinske oskrbe industrije, zmanjševanja porabe energije ter razbremenjevanja okolja in ohranjanja naravnih virov vodečo gospodarsko dejavnost. To zlasti velja za dežele, ki so surovinsko — energetska odvisne od uvoza. S stimulatívnimi ukrepi gospodarske politike, beneficijami, bilanciranjem surovinsko—energetske oskrbe, zakonodajno—pravno regulativo organiziranosti in urejanja odnosov med imetniki odpadkov, zbiralci in predelovalci odpadkov v sekundarne surovine ter uporabniki sekundarnih surovin in energije iz odpadkov in drugimi ukrepi

Nasprotno, neglede na splošno gospodarsko in družbeno krizo, poslujemo pod sedanjim statusom v slabših sistemskih pogojih kot poprej. Izjema, ki bi morala to pravilo samo potrjevati, so le ukrepi Zveznega izvršnega sveta, ki jih je sprejel pred kratkim za izboljšanje razmer na našem področju tekočega gospodarjenja. Da bi odprli razvojne perspektive

naši dejavnosti v smislu smotrne organiziranosti in ureditve odnosov med imetniki, zbiralci in predelovalci odpadkov v sekundarne surovine ter uporabniki sekundarnih surovin, predvsem pa sprejemanje stimulatívnih ukrepov razvojne politike na ravni pristojnih DPS in njihovih organov, smo v okviru Odbora za sekundarne surovine pri Gospodar-

na državni ravni ustvarjajo pogoje za čim boljše izkoriščanje odpadkov in za pospešeni razvoj dejavnosti na področju reciklaže. ZR Nemčija npr. je na ta način v zadnjih desetih do petnajstih letih uveljavila in razvila takoimenovani sistem „gospodarjenja z odpadki“ (Abfallwirtschaft), in sicer potem, ko se je prepričala, da je s prej uveljavljenim sistemom restriktivno—posledičnega reševanja problematike odpadkov z vidika sanitarno—tehnično urejenega odstranjevanja (Abfallbeseitigung), katerega namen je bil v prvi vrsti varovanje okolja, povzročila gospodarstvu prevelike „slepe“ stroške in s tem zmanjševala njegovo konkurenčno sposobnost na mednarodnem trgu. ZR Nemčija na mnogih področjih do 90 % proizvodov izvozi, lastne surovinsko—energetske osnove za celotno proizvodnjo pa ima le cca 10 %.

Razlogov za gospodarjenje z odpadki oz. uvajanje reciklaže je več kot dovolj. Za ilustracijo:

- poraba energije se z uporabo sekundarnih surovin iz odpadkov zmanjša pri proizvodnji jekla za 65 %, aluminija za 92 %, bakra za 85 %, svinca za 65 %, papirja za 64 % itd.;
- poraba primarnih surovinskih virov znaša pri proizvodnji bakra 200 ton, svinca 125 ton, kositra 100 ton, cinka 42 ton, aluminija 7,5 ton, železa 2,8 tone na tono produkta;
- reciklaža odpadkov oz. uporaba sekundarnih surovin v primerjavi s primarnimi zmanjša onesnaževanje zraka za 86 %, vode za 76 %, količino rudarskih odpadkov za 97 % in prihrani 90 % primarnih surovin ter zmanjša porabo vode za 40 %.

Kljub navedenim razlogom pa ima reciklaža odpadkov svoje tehnološke ter ekološke zakonitosti in omejitve. Vseh odpadkov tehnično ni mogoče, ekonomsko in ekološko pa ni

utemeljeno izkoriščati. Temeljnega in odločilnega pomena za uvedbo reciklaže so poraba energije ter stroški zbiranja, transporta in predelave odpadkov v sekundarne surovine v primerjavi s pridobivanjem primarnih surovin ter ekološki učinki.

Kakorkoli že, je na današnji stopnji tehnološkega razvoja tako v Sloveniji kot v razvitejšem svetu, kljub bolj ali manj razvitim sistemom reciklaže na nekaterih področjih delež uporabnih odpadkov do neuporabnih glede na celotne količine še vedno bistveno manjši. To pomeni, da se industrija in druge veje gospodarstva še vedno oskrbujejo s surovinami in energijo v večji meri iz primarnih virov. To ne velja le za nekatera področja, ki so v manjšini, kar nam pove nekaj naslednjih podatkov: sekundarne surovine iz odpadkov krijejo proizvodnjo 54 % svinca, 40 % bakra, 35 % aluminija, 22 % cinka in 12 % kositra.

V tem pogledu je za SR Slovenijo značilno, da se zahvaljujoč široko organizirani zbiralni mreži in inštaliranim predelovalnim kapacitetam zbiralcev in predelovalcev uporabnih odpadkov ter tehnološki usposobljenosti in opremljenosti nekaterih gospodarskih panog, kot so črna in barvna metalurgija ter industrija celuloze in papirja za nadomeščanje primarnih surovin s sekundarnimi — uvršča po stopnji reciklaže nekaterih vrst odpadkov na evropski, če ne na sam svetovni vrh. To z gotovostjo lahko trdimo za odpadni papir, pri katerem dosegamo stopnjo reciklaže znatno nad 50 % glede na celotne količine nastajanja odpadnega papirja. Nekoliko nižja stopnja reciklaže je dosežena na področjih odpadkov črne in barvne metalurgije, kjer sledimo evropsko raven. Jugoslavija v povprečju za tem močno zaostaja.

Dejavnost zbiranja in primarne predelave industrijskih in drugih uporabnih odpadkov je kot novo konstituirana gospodarska dejav-

nost razvrščena po zvezni nomenklaturi v grupo 0135 — poprej je bila trgovinska dejavnost. V letu 1986 je bilo od 115 DO v SFRJ registriranih v navedeni grupi kar 43, vendar jih le kakih sedem dejansko izpolnjuje pogoje za registracijo in izvajanje dejavnosti v smislu navedene organiziranosti. Pretežna večina DO se še vedno ukvarja le s trgovanjem najkakovostnejših uporabnih odpadkov, ki že imajo značaj sekundarnih surovin brez primarne predelave.

Sedem DO, ki izpolnjujejo pogoje za registracijo gospodarske dejavnosti, je v letu 1986 zbralo in predelalo nekaj nad 70 % vseh uporabnih odpadkov, ki se v SFRJ pojavljajo v prometu, in zaposlovalo cca 70 % delovne sile na področju. Preostalih 30 % najkakovostnejših uporabnih odpadkov gre prek trgovinske dejavnosti v okviru OZD za odkup in prodajo odpadkov in neregistriranih zasebnih prekupčevalcev.

Ob tem ostaja odprto vprašanje organiziranosti zbiranja in predelave odpadkov ter urejenosti odnosov med subjekti na relaciji: (1) imetnik odpadka, (2) zbiralec oz. odkupovalec odpadka, (3) predelovalec odpadka v sekundarno surovino in (4) uporabnik sekundarne surovine iz odpadka.

Ker pri nas na eni strani ni uveljavljeno načelo zavarovanja uporabnega odpadka na izvoru pred pomešanjem z neuporabnimi, na drugi strani pa je močno razširjen pojav nekontroliranega prekupčevanja z najkakovostnejšimi odpadki, se količine odpadkov, primernih za primarno industrijsko predelavo močno zmanjšujejo. Posledica tega je manjše zaje-manje dispergiranih in heterogenih odpadkov ter manjša proizvodnja sekundarnih surovin za oskrbo industrije in drugih dejavnosti materialne proizvodnje, več odpadkov za odstranjevanje, ki je povezano z obremenjevanjem okolja in slepimi stroški ter

večja potreba po pridobivanju primarnih surovin, ki je zopet povezano z izčrpavanjem naravnih virov in obremenjevanjem okolja.

Predlog pristopa k urejanju dejavnosti

Sistemska urejanje dejavnosti zbiranja in primarne predelave uporabnih odpadkov je pretežno v pristojnosti federacije. Ne glede na široko paleto vprašanj, ki naj bi se uredila v tem okviru, se je v republiki treba operativno osredotočiti na pripravo osnov in predlogov za prioriteto ureditev naslednjih vprašanj:

1. Glede na uvodoma navedeno bi bilo potrebno opredeliti odpadke z vidika predelave v sekundarne surovine kot dobrino posebnega družbenega pomena. Na izvoru zavarovan uporaben odpadki in v organiziranih sistemih reciklaže predelan v sekundarno surovino naj bi postal prednostni in obvezen element materialno—energetskih bilanc narodnega gospodarstva ter planiranja, spremljanja in uravnavanja oskrbe industrije in drugih dejavnosti materialne proizvodnje v okviru surovinsko—energetskih oskrbnih sistemov.

2. Dejavnost zbiranja in primarne predelave industrijskih in drugih uporabnih odpadkov je treba urediti in organizirati tako, da bodo:

- zbirali oz. odkupovali uporabne odpadke registrirani zbiralci, ki bodo zbrane odpadke lahko dobavljali le predelovalcem odpadkov;
- uporabne odpadke predelovali v sekundarne surovine le registrirani predelovalci, ki izpolnjujejo določene pogoje in da bodo ti lahko pridobivali odpadke neposredno od imetnikov ali posredno od registriranih zbiralcev;
- veliki predelovalci odpadkov in porabniki sekundarnih surovin so dolžni usklajevati

ter prvi zagotavljati proizvodnjo in dobavo, drugi pa prevzem in porabo sekundarnih surovin po dogovorjenih količinah in klasifikaciji oz. standardih;

- usklajena domača proizvodnja in poraba sekundarnih surovin osnova za opredeljevanje uvoza in izvoza nepredelanih in predelanih odpadkov v smislu pokrivanja manjkajočih količin in plasmaja tehnoloških viškov.

3. Na podlagi zakona (ZZD, zakon o ravnanju z odpadki) sprejeti predpise o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati OZD in drugi dejavniki v zvezi z registracijo in opravljanjem dejavnosti na področju zbiranja in primarne predelave industrijskih in drugih uporabnih odpadkov.

Pogoje in kriterije bi bilo treba opredeliti tako, da bi bilo zbiranje in primarna predelava uporabnih odpadkov ter oskrba porabnikov s sekundarnimi surovinami razvrščena v tri kategorije:

- A. — zbiranje oz. odkup uporabnih odpadkov na vseh področjih, razen v gospodarskih organizacijah ter obvezna prodaja predelovalcem pod B ali C (obratna dejavnost);
- B. — zbiranje, odkup in predelava odpadkov na vseh področjih, razen uporabnih odpadkov OZD ter dobava sekundarnih surovin neposredno manjšim porabnikom, velikim porabnikom pa na podlagi dispozicije OZD pod C (obratna dejavnost);
- C. — zbiranje, odkup in primarna predelava industrijskih idr. uporabnih odpadkov in dobava sekundarnih surovin porabnikom, predvsem za kritje potreb velikih porabnikov (dejavnost OZD).

Nosilci razvoja na področju velikega reciklinga ter glavni povezovalci sekundarnih materialnih tokov v procesu družbene repro-

dukcije med imetniki uporabnih odpadkov in porabniki sekundarnih surovin so vsekakor OZD, ki zbirajo in predelujejo odpadke. Če je temu tako, potem je za pospešen, skladen in soodvisen razvoj velikega reciklinga v smislu povečevanja proizvodnje in izboljševanja kakovosti sekundarnih surovin iz uporabnih odpadkov predlagana kategorizacija zbiralcev in predelovalcev odpadkov nujna. Na eni strani predstavlja osnovo za preprečevanje nekontroliranega prekupčevanja najkakovostnejših odpadkov in neupravičenega zaslužkarstva, na drugi strani pa odpira široke možnosti za vzpostavljanje kooperantskih in drugih odnosov med družbenim in zasebnim sektorjem oz. med OZD za veliko industrijsko proizvodnjo sekundarnih surovin in dejavniki v okviru drobnega gospodarstva za višjo stopnjo zajemanja in predelave odpadkov, ki jih veliki sistemi zaradi specifičnosti organizacije ter potrebne razvejanosti postopkov zbiranja in predelave na tem področju ne morejo racionalno izkoristiti.

4. V okviru Gospodarske zbornice Slovenije bi bilo treba glede na panožno—medpanožni značaj dejavnosti sekundarnih surovin oblikovati odbor za sekundarne surovine pri Izvršilnem odboru Gospodarske zbornice Slovenije, v katerem bi predstavniki proizvajalcev in uporabnikov sekundarnih surovin po delegatskem principu usklajevali in reševali skupna vprašanja v zvezi s proizvodnjo in porabo sekundarnih surovin ter izvajanjem in razvojem dejavnosti skladno s sistemskimi rešitvami. Ta rešitev je že izvedena v Gospodarski zbornici Jugoslavije. Pred leti je taka organiziranost bila uveljavljena že tudi v Gospodarski zbornici Slovenije.

5. Dejavnost zbiranja in primarne predelave uporabnih odpadkov ter usklajevanje oskrbe gospodarstva s sekundarnimi suro-

vinami bi bilo treba glede na surovinsko—energetski značaj dejavnosti instalirati na republiškem nivoju v okviru Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije v upravno pristojnost RK za industrijo in gradbeništvo, ki naj bi z drugimi organi, pristojnimi za planiranje, za spremljanje, za tržišče in splošne gospodarske zadeve, za drobno gospodarstvo in za finance spremljal izvajanje in razvoj dejavnosti ter opravljal zadeve, ki se nanašajo na usklajevanje in oblikovanje planskih sestavin, ukrepov tekoče gospodarske in razvojne politike ter predlogov sistemskih rešitev na področju sekundarnih surovin iz pristojnosti republike.

Predlog organizacijskega pristopa

Gospodarska zbornica Slovenije in Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj bi ustanovila skupno koordinacijsko telo za pripravo osnov in predlogov ter pobud za sistemsko urejanje in družbeno organiziranost dejavnosti sekundarnih surovin v skladu s pristojnostmi republike in federacije. Koordinacijsko telo naj bi bilo sestavljeno iz predstavnikov:

- proizvajalcev in uporabnikov sekundarnih surovin,
- Gospodarske zbornice Slovenije,
- organov državne uprave (vsekakor RK za industrijo in gradbeništvo, ki naj bi koordiniral delo po določenih vprašanjih s pristojnimi organi za planiranje, finance, za tržišče in splošne gospodarske zadeve, za drobno gospodarstvo idr.).

SREČKO BRUS

ISKRICE

Ne priznam druge veličine razen dobrote.

L. VAN BEETHOVEN

Treba je delati, nič drugega kakor delati. In treba je imeti potrpljenje.

AUGUSTE RODIN

AKCIJA TEKSTILKINE PRODAJNE POSTAJE SE NADALJUJE USPEŠNO

Napovedi delavcev TOZD Tekstilka, da bo njihova leteča prodajna postaja, ki deluje po Sloveniji od avgusta lani, naletela na ugoden odmev pri občanih, so se uresničile.

V vse težjih gospodarskih razmerah, še posebno po zadnjih podražitvah, kupci vse bolj segajo po tekstilnih izdelkih druge klase, ki so v primerjavi z najboljšo robo dosti cenejši. To stanje dodobra izkorišča prodajalna Tekstilnega obrata Ljubljana, ki skoraj vsak teden s svojo mobilno prodajno postajo ponuja oziroma prodaja kupcem od Murske Sobote, do Kopra pa od Jesenic do Kočevja tekstilne izdelke, blago ter pletivo druge klase.

V TOZD Tekstilka ocenjujejo to akcijo kot nadvse uspešno in jo nameravajo nadaljevati tudi v prihodnje, razen v mesecu avgustu. Prodaja poteka v glavnem v mestih, kjer so sedeži naših enot oziroma obratov razen v krajih, kot so Kranj, Ajdovščina in podobni, skratka tam, kjer je „doma“ tekstilna industrija.

V juniju so prodajali celo v prostorih Gorenja v Titovem Velenju, ki ima sedež na ugodnejši lokaciji kot naša enota, ki je nekoliko bolj oddaljena od središča mesta.

Prodaja in z njo promet iz mesta do mesta niha. Doslej so največ prodali v Murski Soboti in Kočevju. V tem mestu se je prodajalna ustavila že trikrat in vselej je bil izkupiček zelo dober.

Do konca letošnjega leta bo prodaja po posebnem programu potekala še v dvajsetih slovenskih mestih.

Vse večje seganje občanov po cenejših tekstilnih izdelkih, dobro organizirana prodaja in želja ustreči kupcem pa so poroki, da bo s to prodajo prihodek delavcev TOZD Tekstilka ob koncu leta za kakšen odstotek večji.

Janez Češnovar

Prodaja tekstilnih izdelkov v Slovenjskih Konjicah je kljub tesnemu prostoru potekala nemoteno

NAPRAVA ZA PLAZEMSKI RAZREZ KOVIN

V naši DO smo pred kratkim prišli do nove pridobitve na področju razreza barvnih kovin, nerjaveče pločevine, litine in konstrukcijskih jekel. Razrez oz. kasacija zgoraj omenjenih materialov nam je dosedaj delala nemalo problemov, naj si bo po finančni ali pa tehnološki plati. Zato smo se odločili po predhodnih izračunih in preverjanjih za nabavo naprave PLAZMAREZ 40, ki služi razrezu zgoraj omenjenih materialov. Proizvajalec te naprave je ISKRA AVTOMATIKA iz Ljubljane. PLAZMAREZ 40 je argonska plazma za rezanje kovin do debeline 50 mm. Naprava bo inštalirana v PC Celje. V primeru potreb pa bo možna njena uporaba tudi na drugih delovnih enotah. S to napravo bomo ob izbiri pravilne tehnologije dobili možnost razreza določenih kovin, ki jih do sedaj z našimi delovnimi sredstvi nismo mogli razrezati. Tu mislim predvsem na razne aluminijaste posode, posode iz nerjaveče pločevine, aluminijaste odlitke in drugo. Izplen kvalitetnega več vrednega materiala se bo tako povečal in skrajšali se bodo tudi časi posameznih kasacij. Plazemske naprave se v glavnem uporabljajo v industriji, kjer so vnaprej natančno določene vrste in oblike obdelovancev. Pri nas pa je prav nasprotno, zato bo potrebno tehnologijo razreza prirediti naši dejavnosti, kar pa ne bi smelo predstavljati večjih težav.

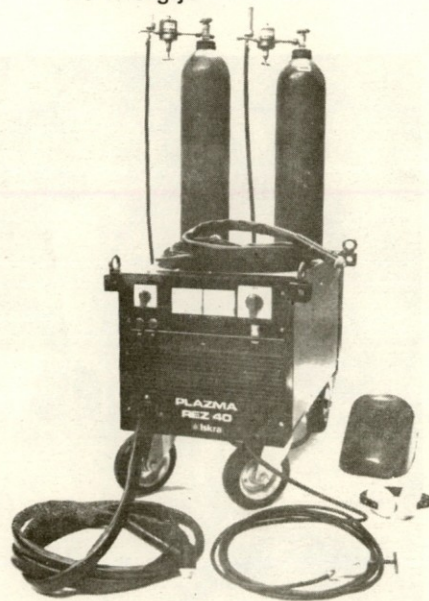
Postopek rezanja in varjenja s plazmo se je pojavil po drugi svetovni vojni in spada med elektroobločne postopke. Razvoj plazme je tesno povezan z razvojem TIG postopka za varjenje. Način rezanja s plazmo je bil zanimiv že od samega začetka, saj se je dalo po tem postopku rezati kovine, katerih razrez je bil z drugimi postopki zelo težak ali celo

nemogoč. Tu mislim predvsem na barvne kovine in nerjaveče pločevine. Rezanje s plazmo je bilo na samem začetku podvrženo kritikam zaradi dokaj nekvalitetnih rezov. Kvaliteta rezov se je pozneje z razvojem boljših gorilnikov in naprav zelo izboljšala, tako da sedaj praktično ni razlike do drugih postopkov, kot so avtogeni razrez in laser.

Plazma nastane, ko plin ionizira pod vplivom električne energije v električnem obloku. Sam proces je sestavljen iz cepljenja molekul v atome, ki ionizirajo pod vplivom električnega obloka. Oblok gori med netopljivo wolframovo elektrodo in osnovnim materialom (prenešen oblok) ali med netopljivo wolframovo elektrodo in Cu šobo (ne prenešen ali pilotni oblok).

Značilnosti plazemskega obloka so sledeče:

- zelo visoka temperatura plazemskega curka ($10^4 - 2 \times 10^4$ °C)
- velika koncentracija toplotne energije

PLAZMAREZ 40

— visoka hitrost izstopajočih plinov

— zelo tanek plazemski curek.

Poznamo več vrst plazemskih naprav, ki se med sabo razlikujejo v glavnem po plazemskem plinu. Ti plini so: argon, dušik in razne mešanice. Z menjavanjem plinov se spreminja tudi karakteristika obloka. Trenutno je največ v uporabi kot plazemski plin argon. Argon sicer daje nekaj slabše rezultate kot dušik in zrak, ne prinaša pa nekaterih škodljivih stranskih učinkov, kot so nitrozni plini. V zadnjem času so se začele uporabljati plazemske naprave, kjer služi kot plazemski plin komprimiran zrak. To so naprave za rezanje manjših debelin materialov do 20 mm, kjer je potrebna tudi manjša energija. Ker je sproščanje škodljivih plinov, ki sem jih omenil že poprej, v ozki povezavi z velikostjo energije obloka in se pri manjši energiji sprošča manj škodljivih plinov, so te naprave dokaj neškodljive za zdravje delavca. Delovno mesto s samo napravo mora biti opremljeno po točno določenih standardih zaradi škodljivih stranskih učinkov za zdravje delavca. Ob upoštevanju in izvajanju predpisanih varnostnih ukrepov se možnost poškodbe delavca zmanjša na minimum.

Na koncu naj omenim tudi to, da imamo v planu še nabavo kakšne plazemske naprave, seveda v primeru, da se bo le-ta pokazala kot primerna za našo dejavnost. Naprava PLAZMAREZ predstavlja torej novo kvaliteto v tehnološkem razvoju naše delovne organizacije. To pa je zagotovo ena od pridobitev, ki bo v smislu ukrepov za izboljšanje gospodarjenja in iskanja notranjih rezerv prispevala svoj delež k dobrim poslovnim rezultatom.

MARJAN GORIŠEK

TI, TI KOMISIJA!

Medtem ko počasi končujemo redakcijo oziroma s pripravo te številke glasila „dinos“, je marsikdo med našimi delavci ali upokojniki že na zasluženem letnem dopustu bodisi na sončnih in slanih plažah našega Jadrana ali pa nabira moči za delo nekje v hribih.

Tudi letos se je precej naših delavcev odločilo, da bo letovalo v Dinosovih počitniških objektih, saj so v primerjavi z astronomskimi cenami v hotelih ali zasebnih sobah še vedno veliko cenejši. Po zadnjih podražitvah, ki sodijo že v znano Guinnessovo knjigo rekordov, so razlike v cenah še občutnejše.

Po podatkih se je za letošnje letovanje v počitniških objektih Dinosa prijavila približno tretjina naših delavcev in upokojnencev. V glavnem so lokacije podobne kot v prejšnjih letih, le da se je Komisija za kulturo, šport in rekreacijo odločila, da bo prikolic iz Premanture pri Pulju preselila nekoliko bližje, in sicer v avtocamp Lanterna blizu Poreča. Torej v Savudriji je na voljo 9 stanovanj, v Lanterni je 5 prikolic, v campu Fontana pri Vrsarju sta dve prikolici in dva počitniška kontejnerja, v Kranjski gori pa je stanovanje, na otoku Pagu v Novalji pa še nimamo hiše.

Sezona se je začela v začetku junija, točneje 1. in bo trajala do konca septembra, z izjemo Kranjske gore, kjer sezona traja celo leto.

Komisija za kulturo, šport in rekreacijo DO DINOS je imela tako kot vsako leto kaj težko nalogo, kako ustreči vsem prosilcem, ki so se prijavili za letošnje dopuste na morju. Resnici na ljubo je treba reči, da je to vsakoletno „krvavo“ delo in glede na želje, potrebe in zahteve pripraviti tak raspored, da bodo vsi zadovoljni, ni lahko delo.

Tako tudi letos po razporeditvah po posameznih obdobjih ni šlo brez kletvic, groženj, zahtevkov, pritožb. Eden zaradi žene ni mogel prestaviti datuma, drugi zaradi sina, ki ima pozneje prakso, tretji dobi obiske iz Francije in podobno.

Na podlagi sedanjih razporeditev in dogovorov je le 13 prosilcev ostalo brez kapacitet oziroma so za zdaj ostali prazni rok. Komisija ocenjuje, da bi se dalo tudi te razporediti, in to le z njihovim soglasjem bi bili uvrščeni v druge termine ter druge objekte in ne v tiste, za katere so zaprosili. Menim, da bi se z malo volje obeh, tako komisije kot prosilcev, dalo marsikaj urediti. Prav gotovo imajo nekateri delavci objektivne vzroke, da vztrajajo pri prvotnih terminih.

Kot nam je znano, je komisija tudi letos strogo upoštevala kriterije pri dodeljevanju počitniških kapacitet skladno s Pravilnikom o uporabi počitniških objektov DO DINOS: zaporednost dosedanjega bivanja v sezoni v posameznih počitniških objektih:

- a) najprej se odkloni tistim prosilcem, ki so letovali tri leta zapored v počitniškem objektu DO
- b) odkloni se tistim delavcem, ki še niso v delovnem razmerju dve leti v DO,
- c) nato se odkloni tistim, ki so letovali 2 leti zapored,
- d) če je prosilcev še vedno preveč, se letovanje odkloni tistim, ki so letovali preteklo leto.

To so torej kriteriji, ki jih komisija upošteva le, kadar je prosilcev za isto obdobje in za isti objekt preveč.

In kaj sedaj! Ali bodo nekateri ob dopust, ali si bodo organizirali letovanje izven naših počitniških objektov, ali pa se bodo, če bo mogoče, le odločili in

Mi smo pa v Savudriji, vi pa ne!

Na Predelovalnih centrih Ljubljana in Celje že nekaj časa obratuje naprava za potrebe proiz-

vodnje, in sicer transportni trak, ki odmika razrezano pločevino od strojnih škarij Aligator. Na-

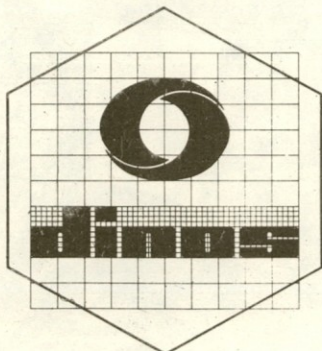
prava je zelo funkcionalna in prispeva s svojo funkcionalnostjo k poslovnim rezultatom.

premaknili čas dopusta za kakšnih deset dni naprej ali nazaj in namesto v Savudrijo krenili recimo v Vrsar.

Roko na srce, Komisija za kulturo, šport in rekreacijo nima niti najmanj hvaležne naloge; sicer pa je najtežje tistim, ki so člani komisij, ki delijo plače, stanovanjske kredite in počitniške objekte. Vsak naš delavec bi moral biti vsaj enkrat v njihovi koži, bolje rečeno vlogi, pa bi bilo veliko manj prerekanj in obtožb.

Sicer pa, če takole pogledamo okoli sebe zadnji čas, potem ni težko ugotoviti, da so že majhne iskricke povodi za nesoglasja, saj nam je že lastna senca odveč.

J.Č.

STROKOVNA EKSURZIJA DE MARIBOR NA GORENJSKO

Na pobudo IO OOS DINOS MARIBOR smo se odpravili dne 21. maja 1988 na strokovno ekskurzijo na Gorenjsko.

Zgodaj zjutraj nas je avtobus čakal pred DE MARIBOR, kjer smo popili jutranjo kavo z „vejico,“ ter začeli potovanje proti Trojanam, kjer nas je čakal direktor TOZD POS Marjan Razpotnik, vendar ne brez težav. Vožnja po hitri cesti ni trajala dolgo, saj se je že pred Slovensko Bistrico pokvaril avtobus, zato smo morali zaviti iz avtoceste v Slovensko Bistrico, od koder je voznik poklical „prvo pomoč“. Po uri in pol čakanja smo dobri spoznali restavracijo v centru Slovenske Bistrice. Ko so mehaniki zamenjali pokvarjen del, smo nadaljevali pot proti Trojanam. Žejni Mariborčani se v Trojanah nismo ustavili na drugi kavi z vejico, saj nas je priganjal čas. Vstopil je le tov. direktor, nakar smo nadaljevali z vožnjo. Da pa ne bi šofer zaspal, smo ga morali bodriti s šalami. Bil je ravno prav razpoložen, tako da smo se ob šalah tudi

sami lepo zabavali in pot do enote v Kranju je hitro minila.

V Kranju nas je sprejel vodja enote, ki nam je predstavil enoto in po ogledu le-te so nas prijazni Gorenjci povabili na zakusko. Za veselo razpoloženje so poskrbeli tudi z dobro kapljico, zato smo kaj kmalu dobre volje, za kar je še posebej zaslužen Karl iz TO BOHOVA, s katerimi smo skupaj potovali. Čas nas je preganjal, zato smo se odpravili proti Jesenicam.

Na Jesenicah smo si ogledali Dinosovo skladišče. Prijetno smo bili presenečeni nad zelo urejenim delovnim okoljem. Po kratkem ogledu in pogovoru z njihovimi delavci smo se poslovili in se odpravili proti Kranjski gori, kjer smo imeli kosilo v hotelu „Park“.

Okolica kraja je prečudovita. Po kosilu smo se zbrali v bližnjem parku, kjer smo pripravili tekmovanje skakanje v vreči in metanje Alu zvezdice v cilj. Že pred začetkom tekmovanja smo se poslovili od direktorja tov. Razpotnika. Po tekmovanju smo

se odpeljali proti mejnemu prehodu Trbiž. Zaradi zamude „prestiznih“ nakupovalcev smo se z enourno zamudo odpravili nazaj v Jugoslavijo. Silno žejni in lačni smo prispeli v Bovec, kjer smo v hotelu ALP imeli večerjo in prenočišče.

Zabava po večerji je trajala pozno v noč, za nekatere pa tudi prav do jutranjih ur. V tem veselju so se nam pridružili tudi izletniki Metalne, ki so nam prav tako pomagali „družbo gor držati“, saj so tudi oni „veseli Štajerci“. S skupnimi močmi smo izvolili miss večera in z raznimi drugimi igrami polepšali noč do jutra. Po kratko prespanem jutru smo nadaljevali pot do trentarskega muzeja, kjer so nam predstavili življenje Trentarjev. Od tu smo nadaljevali pot proti Cerknem. V avtobusu je vladala tišina, saj je večina izletnikov spala po utrudljivi noči. V Cerknem smo se ustavili na kosilu, sindikat se je izkazal z nekaj litri vina, ki nam pa ni tako teklo kot prejšnji dan. Po kosilu smo se odpravili na ogled partizanske bolnišnice Franje, kjer smo videli težko pot partizanov, ki so z veliko napora prenašali ranjence v bolnišnico. In prav zamislili smo se nad težkim življenjem in trpljenjem borcev in ranjencev. Po ogledu bolnišnice smo se odpravili nazaj proti Mariboru. Za veselo razpoloženje, ki nam ga je že primanjkovalo, je poskrbela naša vodička, da nam je pot do Maribora bila krajša. Zadnja postaja naše poti so bile Trojane, kjer smo se odžejali, nakupili krofe in nadaljevali pot. V Mariboru smo se poslovili ob 21. uri in odšli vsak na svoj konec, vsi veselo razpoloženi. Vtisi vseh, ki so se udeležili strokovne ekskurzije, so bili zelo pohvalni. Naša delovna enota v Mariboru si želi tudi v bodoče podobnih potepanj po Sloveniji. Postopoma bi radi spoznali vse naše delovne enote in skladišča ter naše sodelavce širom po naši Sloveniji.

Mariborski udeleženci izleta so takole pozirali pred fotografskim aparatom za spomin na to ekskurzijo

Ob tej priliki IO OOS DE DINOS MARIBOR vabi sodelavce Dinosa, ki organizirajo podobne ekskurzije, da se oglasijo pri nas. Vseh bomo veseli.

Kranjčani so nam obisk obljubili, zelo jih bomo veseli, kajti radi bi jim vrnili njihovo gostoljubnost.

Peter URŠIČ

ŽREBANJE NAGRADNE KRIŽANKE

Žrebanje nagradne križanke iz druge številke letošnjega glasila je bilo 20. junija 1988 v prostorih vodstva TOZD POS, na Titovi 118, v Ljubljani.

V komisiji sta sodelovala: Cveta Meden in Miha Srakar. Na uredništvo je prispelo 15 rešitev. Odpreti je bilo potrebno kar deset kuvert, da smo prišli do pravih rešitev. Nagrajeni sta naslednji delavki:

1. nagrado v znesku 5.000.- din dobi CVETKA GAŠI, iz PC Celje,
2. nagrado v znesku 3.000.- din dobi NADA LOBOREC, iz DSSS.

ČESTITAMO!

PRAVILNA REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE:

KOMISAR AMERIKA VETO RZ EMA OM VRBLJENE TONA ASIR GOVEDOREJA ASTMA ELEKTRIKA BINE ZETOR USKLAĐITEV ADEN RET IRAN PR ERO ARIUS APIH VN MIKALNIK ITO RIP ZL NACEDITEV STRIGALICA ORALO TESLO OO MLIN AVION ŽBICA SKAJ ARNOLD ATO ATRIUM ON TET HRANA RIZ ANIT ENDIVIJA SAAR SAN

Za novo nagradno križanko razpisujemo dve nagradi: prva velja 5.000.- din, druga pa 3.000.- din. Rešitev pošljite najkasneje do 10. septembra 1988 na naslov: Uredniški odbor glasila „dinos“, Titova 118, Ljubljana s pripisom nagradna križanka. Ne pozabite pripisati svojega naslova! Rešitev, kot ponavadi, lahko pošljete tudi na dopisnici.

